

Mazsalacas

Veštis

Nr. 8. (90)

ITF un LNNK MAZSALACAS PILSĒTAS GRUPOU IZDEVUMS

MAN VIŅA IR VISSKAISTĀKĀ- TIK UN TĀ

Radio, prese, kaimiņi, līdzcilvēki runā par pārmaiņām politikā, par piesārņojumiem dabā un dišajiem sprādzieniem atmosfērā.

Sajā grūtajā laikā, kad viss tika dārgs, tik dārgs, vērtīgi būtu atgriezties no materiālām vērtībām skaistuma pasaulē, apstiprinot zināmo, ka Mazsalaca ir viena no skaistākajām Latvijas pilsētām.

Vienlaicīgi vairākos pilsētas iedzīvotājos radās doma iesākt konkursu: "Mūsu pilsētas sakoptākā māja". Konkursa komisija izstrādāja nolikumu, kurā paredzēja vērtēt visas mājas Mazsalacas pilsētas teritorijā. Nolēma vērtēt sakoptību ielas pusē, kā arī saimniecisko pusi pagalma daļā. Atsevišķi vērtēja iesūtādes un to kopā, tās, daudzdzīvokļu mājas un individuālās mājas.

Vērtēšanu veica: A.Zariņa, U.Dreimanis, E.Pētersone, V.Puriņa, S.Kauliņa.

Komisija, sākot ar 21.maiju, apsekoja Mazsalacas pilsētu.

Lai gan skeptiķi sprieda, ka tur nekā neiznāks, tomēr vienaldzīgo pilsētā bija maz.

Patikami, ka ietves malas bija aplautas pat pie tādām mājām, kuru saimnieki līdz šim izkāpti reti bija turējuši rokās.

Izvērtēt labāko bija pietiekami grūti.

Sakoptas, interesantas individuālās mājas bija daudzas. Dažas no tām pieminēšu:

M.Gulbe - Dzirnau ielā, R.Ansone - Lazdu ielā, Brants - Pļavas ielā 9, A.Zariņa - Pļavas ielā 5, A.Freijs - Ūdens ielā 3, E.Raudiņš - Vidus ielā 4^a, A.Riekstiņš - Vidus ielā 5, M.Vītola - Kr.Boča ielā 29, Rozentoka - Kr.Boča ielā 19, Kobitjevs - Kr.Boča ielā, G.Ķuišniece - Dzirnau ielā, Rumba - Dzirnau ielā, Miškins - Lazdu ielā 1, R.Maksims - A.Graudiņa ielā 6, Trauberga - Kalna ielā 8, Melnis - Dārza ielā 8, L.Ozers - R.Dārziņa ielā 6, A.Mešgails - Robežu ielā 1, D.Jurka - Pērnavas ielā 22, P.Sviķis - Pērnavas ielā 33, Arnavs - Ziedu ielā 6.

Lai piedod tie, kurus neuzmanības dēļ būšu izlaidusi no šī saraksta, bet labi, skaisti sakoptu māju bija daudz, protams, pie katras jau varētu vēl pakavēties sīkāk, bet domāju - mājas saimnieki izvērtēs pats to vislabāk.

Pie daudzām mājām uz ielas un braucamās daļas atradās kuriņnāmais materiāls - akmeņogles, malķa. Var jau saprast mazsalaciešu šaurību, bet, neraugoties uz to, būtu jāpadomā, kā to nosēgt, vai varbūt at- rast citu piemērotāku vietu.

Piemēram, blakus Pajūgu piederumu rūpnīcas klubam pie galvenās ieejas, dzīvojamās mājas sētā atrodas akmeņogles un kūdra. Droši vien šī ir tā visizdevīgākā vieta, kur vislabāk var izgāzt no mašīnas, bet mēs domājam, ka to arī varētu aizsēgt ar dzīvogu vai ko citu, tas lai paliek katra namsaimnieka ziņā.

Ceļās arī jaunās privātās mājas. Uz Aurupītes ielas Nr.3 patikama bija Skavronska māja, katra vieta pārdomāta. Šīs mājas saimniekam ir arī ko domāt, jo sveša aca pagalmā ienāk no trijām pusēm.

Ieskatījāmies arī kopsaimniecības "Mazsalaca" Līvānu māju pagalmos, kuras vēl iekļaujas pilsētas teritorijā.

Šeit atzinīgus vārdus gribētos teikt Āboltiņu ģimenei - Zemeņu ielā 2, kur skaistums neviltooti sadzīvo ar saimniecisko, kā tas pieder lauku sētai. Bet saimniekam ieceru vēl daudz. Lai izdodas! Daudz neatpaliek arī Smalko mājas Nākotnes ielā. Interesanti, ka dzīv- šogā vasarā zied baltās pīpenes Lantrātu ģimenes mājās. Savam priekam interesantus krāšņumaugus ir atradusi Rota Bērziņa.

Paldies jums par šaklumu!

Namu pārvaldei piederošās mājas estētiski iekoptas ir dau- dsas, bet pietrūka kāds košuma krāms vai puķu "spilventiņš" ielas pusē.

Līdz ar to šobrīd labākās: Pērnavas ielā 21, Kr.Boča ielā 17, jāatzīmē, ka šajās mājās pārsvarā dzīvo vecāka gada gājuma ļaudis, kuriem sevišķi mīļš ir katrs zemes stūrītis, plaukstošais krāms un smaržīgais ziedu puduris.

Lielās daudzdzīvokļu mājas bija grūti izvērtēt, jo katrs iedzīvotājs vairāk "bušina" savu mazdārzīgu un dzīvokli, kopīgajā pa- galmā ieskatoties maz. Acīmredzot vajadzīgs psiholoģiski gudrs, mazliet ar skaistuma izjūtu talantīgs mājas vecākais, lai būtu estētiski redza- mi rezultāti kopīgā pagalma ainā.

Labs risinājums ir iesākts Oktobra ielā 20^a, katra korpusa iemītnieki acīmredzot vienojušies par fasādes noformējumu, bet jāpie- domā pie mājas aizmugures, jo redzama ir arī šī daļa. Iepretī šai mājai atrodas otra - sauktā "lauktechnikas" māja, starp abām nenoplauts zā- lājs, vajadzētu vienoties, kas to noplaut, aiz šīs mājas un pie tās ir

(turpin. 2.lpp.)

nekārtīgas darbības un vārda pilnā nozīmē "šanhaja". Ja kāds nezina, ko tas nozīmē, aizejiet apskatīt!

Parka ielā 11 - viss it kā labi no ielas. Mājas iemītniekiem mazliet nopietnāk jāieskatās pagalma daļā. Labi būtu, ja visu stāvu iedzīvotāji zinātu, kas atrodas viņu durvju priekšā.

Parka ielā 5 - vecāka māja salīdzinājumā ar iepriekšējām. Nama aizmugurē ļoti kārtīgi šķūnīši, pie kuriem nekā lieka, noslaucīti celiņi. Komisijas vērtējums: nama ielas pusē padomāt par zālāja apkopšanu un ziediem dārza keramikā.

Skumji, ka šādu sakoptu māju mūsu pilsētā ir maz.

Vērtējot iestādes - iepriecinošs bija QEREP teritorijas kopskats. Veiksmīgi ierīkotais dzīvžogs nosedza ne vienu vien negludumu.

Skaista izskatījās Jelgavas filiāles Mazsalacas tekstilfabrikas pagalma daļa, ko gan nevarētu teikt par visu teritoriju kopumā. Nesaprotama ir tekstilfabrikas administrācijas nostāja, atrodot jaunu izgāstuvu pie Salacas upes Skapkalnes ielā. Kad atkritumu kaudze ir izaugusi kristni liela, to gluži vienkārši ar buldozeri iestumj Salcā. Dotajā momentā pie kaudzes krūmu malā bija atrasti trīs konteineri, kuri paši brīnījās, kāpēc tur ieradusies. Šajā izgāstuvē atrodas gan fabrikas, gan sadzīves atkritumi.

Patīkami, ka attāpiņā ir atkal Smiltenes filiāles saimniecības piederumu kombināts, pieņemot darbā dārznieku.

Skaistākā vieta Mazsalacā, protams, ir Mazsalacas vidusskola ar savu milzīgi lielo teritoriju - skolas parku. Patreiz ik dienas notiek parka atjaunošanas darbi.

Bija arī privāto māju un iestāžu saimnieki, kuri saņēma komisijas rakstiskus aizrādījumus novērst nekārtības, pretējā gadījumā jādomā par administratīvā soda uzlikšanu.

Un tāpat! Šoreiz novērtējam kā skaistākās, sakoptākās privātas mājas:

Rasma Ansons Lazdu ielā un Marija Gulbe Dzirnau ielā.

Namu pārvaldes mājas:

Pērnavas ielā 21; Kr.Boča ielā 17.

Pie katras šīs mājas piestiprināja emblēmu ar cīelavas attēlu. Kāpēc tieši cīelavu? Tāpēc, ka cīelava ir latviešu tautas tikuma sargātāja, darba darītāja. Cīelava taču palīdz arī arājam tīrumā. Un arī šeit cīelava mūdinās šos nama iemītniekus darboties. Sakoptāko māju īpašnieki saņēma arī metālkalumā veidotu karoga turētāju, kuru gatavoja ļoti darbīgs, sirsnīgs cilvēks Arvīds Freijs.

Komisijas vārdā ar avīzes starpniecību gribu pateikt viņam vislielāko paldies. Viņš atteicās no samaksas, novēlot to Mazsalacas vidusskolas sporta laukuma celtniecībai.

Šis bija tikai konkursa pirmais ieskrējieni, bet konkursa turpināšana. Konkursa otrā kārtā - septembra beigās un izvērtēšana atkal maijs - jūnija sākums.

Paldies visiem tiem, kas grib, māk un cenšas! Lai jums izdodas! Vēl viss ir priekšā!

SARMITE KAULIŅA,
konkursa komisijas priekšsēdētāja,
Mazsalacas vidusskolas skolotāja.

Re kā citi dzīvo! Vai jūs zināt?

1. Kurās valstīs - VFR, Austrālijā, Lielbritānijā, Austrijā, Itālijā, ASV - vecāki vairāk vai mazāk sit savus bērnus?

Bērnus per visur, bet īpaši cietsirdīgi vecāki ir Lielbritānijā (86%), vismazāk bērnus per Itālijā - 57 procenti vecāku.

2. Kurās no nosauktajām valstīm vecāki bērniem vairāk atļauj skatīties filmas par vardarbību un erotiku?

Visvairāk "labo" vecāku ir Lielbritānijā, ASV, VFR (12%), bet vismazāk visattēlību atbalsta Itālijā (6 procenti).

3. Kurās valstīs - Lielbritānijā, ASV, Austrālijā, VFR, Holandē, Itālijā un Ungārijā - cilvēks, lai sasniegtu mērķi, par visvairāko uzskata: centīgu darbu, godkāri, izglītību, politiskos sakarus?

Itālijā un VFR cilvēki par pirmo svarīgāko momentu atzīst centīgu darbu, tajā pat laikā vēl Itālijā - godkāri, Ungārijā - izglītību, bet Lielbritānijā - politiskos sakarus.

4. Kurās valstīs - Lielbritānijā, ASV, Austrālijā, VFR, Austrijā, Ungārijā un Itālijā - cilvēks vispirms paļaujas uz savu vīru, sievu, ja viņš: saslimis ar gripu, pārdzīvo stresu, viņam nepieciešama palīdzība mājas vai dārza darbos?

Slimības reizē tā rīkojas angļi, stresa gadījumā - rietumvācieši, mājas rūpes - angļi un austrālieši. Itālieši paļaujas tikai uz sevi.

5. Vai ir pareizs apgalvojums, ka amerikāņi un angļi vienādi tic darvinismam?

Nepareizs. Četrās piektdaļas angļu tic darvinismam, bet amerikāņu domas sadalījušās uz pusēm.

6. Vai briti vai amerikāņi vairāk tiecas izteikt protestus pret valdības politiku?

Briti. 86 procenti no viņiem gatavi aizstāvēt savas tiesības. ASV - tikai 68 procenti aptaujāto.

7. Kurās valstīs - ASV, VFR, Ungārijā, Irījā - vairums cilvēku uzskata, ka pirmsskolas vecuma bērni cieš, ja viņu mātes strādā?

Ungārijā. Pēc tam - rietumvācieši, pēc tam iri. Vismazāk tas uztrauc amerikāņus.

(Pēc ārzemju preses.)

MELNAIS CAURUMS

Stādieties priekšā - es katru mēnesi sadedzinu 300 rubļu savas personīgās naudas. Viss manas ģimenes budžets - 500 rubļu. Ar šo naudu iztiek mana sieva, dēls, meita, es pats un vēl arī kaut nedaudz, bet jāpalīdz vecākiem pensionāriem. Taču es regulāri, katru mēnesi sadedzinu trīs simt rubļu. Es vados pēc veselā saprāta un tām īpašām šajūtām, kas raksturīgas padomju cilvēkam.

Valdība piedāvā man paaugstināt cenas - un tad, preču, kā saka būs pietiekoši un vēl pāri paliks. Šo domu, starp citu, atbalsta arī daži ekonomisti, kurus es ļoti cīenu. Taču es viņus nesaprotu - šitiet mani nost. Cik es atceros, vēl ne reizi, paaugstinot cenas, nav palielinājies preču daudzums veikalu plauktos. Es zinu, ka tāpat kā nebija gaļas pa 2 rubļiem, tā nebūs tā arī pa 4 rubļiem, kilogramā - lūk, tā. Protams, var jau gaļas cenu pielīdzināt mercādas kažokam, taču tas vairs nepavisam nebūs smieklīgi. Cik reizes paaugstinājušās cenas

viņiem automašīnām? Un kas izmainījies? Nu, protams, kāda jēga censties palielināt mašīnu ražošanu, ja var mierīgi, bez kādas piepūles palielināt ienākumu ar vienu spalvas vilcienu lēmumā?

Tiesa, ir arī viens izņēmums. Pēc četrkārtīgas cenu paaugstināšanas veikalos šad tad parādās kafija. Taču tāds sīkums - kafiju mēs neražojam. Mēs to iepirkam un pārdodam - tas arī viss.

Valdība saka, ka tai nav naudas nekam: ne pensijām, ne kultūrai, ne veselības aizsardzībai.

Bet es ņemu avīzes un sāku skatīt.

Valsts budžets - gandrīz 500 miljardu rubļu. No tiem 200 miljardus (turpin. 6.lpp.)

Es tevi klausīšu, ja tu man iedosi rubli.

Jāsāk ar bēdīgu statistiku. 35 skolēni ir atstāti uz otru gadu mācību vielas atkārtosānai. Visvairāk otrgadnieku ir 1.klasēs - 11, kā arī 8.klasēs - 9.

Mazsalacas vidusskola ir kļuvusi par galveno audzēkņu piegādātāju rajona medicīniski pedagoģiskajām komisijām, pēc kuru lēmuma skolēni tiek nosūtīti uz palīgskolām. Kāpēc tas tā notiek?

Bērni netiek izglītoti ģimenē, kā arī piedzimst jau ar zināmām debilitātes pazīmēm. Nav jābaidās no vārda "debilitāte", jo tā ir realitāte - skaudra, bet patiesa. Debilitāte nav tikai dabas dāvana, tā ir nelaime bērnam, ko bieži dānai dāvā vecāki. Bērna radīšanas priekš, kas saistīts ar zināmām labsajūtām, ir īss, bet cik garš un mokošs var būt garīgi nepilnvērtīga cilvēka mūsis!

Par vecāku vienaldzību un bezatbildību var spriest arī pēc cita rādītāja. Šī mācību gada laikā no vidusskolas klasēm atskaitīti 4 skolēni, bet no 7. - 9.klasēm 11 skolēni. Lielāka daļa no viņiem bija tādi, kuri bieži kavēja skolu un ar nicinājumu raudzījās uz mācībām. Vai ilgi vēl pietiks darbavietas, kuras gribēs savā kolektīvā šos nepilngadīgos, kuri dažkārt nav cienījuši arī likumus, pārkāpuši tos. Agrāk bija viegli visu vainu par notikušo uzvelt skolai. Tagad pienācis laiks visu sadalīt kristīgi; tas ir, pēc nopelniem. Nedaudz sāk piekļūst arī bravurīgāko skolēnu vecāku balsis, kad nākas stāties rajona Nepilngadīgo lietu komisijas priekšā. Būtu jāsāk domāt par to, cik ilgi sabiedrībai vēl būs vajadzīgi cilvēki bez izglītības, jo nevar uzskatīt par nopietnu izglītošanas atsēdēšanu skolas solā 7 vai 8 gadus.

Skolas dzīvē ir arī patīkami brīži. Tos nodrošina tie skolēni, kuri saprot, ka mācības ir darbs, kurš jāpadara labi. 157 skolēni vecākus iepriecina ar to, ka varēja droši, ar lepnumu atvērt savas liecības, jo tajās bija labas un teicamas atzīmes, bet piecpadsmit skolēnu darba dokumentos bija tikai teicamas atzīmes. Visvairāk šādu skolēnu bija 1. - 4.klasēs, kā arī par lielu pārsteigumu skolotājiem - 10. - 12.klasēs.

Atbilstoši spējam un sagatavotībai startējām rajona mācību olimpiādēs. Panākumi liecina, ka mums ir skolēnu avangards, kurš pie mērķtiecīga skolotāju darba, kas virza skolēna izziņojo darbu, var sasniegt daudz.

Rajona mācību olimpiādēs iegūtās vietas:

1.vietas	-	3 skolēniem,
2.vietas	-	8 skolēniem,
3.vietas	-	6 skolēniem.

Izteiktas atzinības 7 skolēniem.

Visvairāk olimpiāžu laureātus sagatavoja direktors G.Bērziņš, direktora vietniece Dz.Grantiņa, skolotāji V.Siņicina, V.Ērenpreiše un F.Ālmanč.

Skolēni un skolotāji pozitīvi novērtējuši materiālās stimulu lēšanas iespējas. Stipendiju piešķiršana 9. - 12.klasu skolēniem ir mudinājusi labāk mācīties un iegūt pamatīgākas, noturīgākas zināšanas.

PIRMAIS IZLAIDUMS ATKAL BRĪVAJĀ LATVIJĀ

Noslēdzies kārtējais mācību gads Mazsalacas vidusskolā. Kāds tas ir bijis?

Kā jau katrā darbā svarīgs ir galarezultāts. Divdesmit astoņi 66.izlaiduma absolventi saņēma apliecinājumus par vidējo izglītību, no tiem divi sudraba medaļas - Ilze Radziņa un Jana Smite. Esam priecīgi par tām zināšanām, ko skolēni sniedza latviešu literatūras, bioloģijas un ķīmijas eksāmenos, kā arī par tām skaistajām un gudrajām domām, ko mums uzticējāt sacerējumos. Puse no absolventiem nolēmuši iestāties augstskolās. Parasti mūsu skolas absolventiem tik lielas intereses par augstāko izglītību nav bijis. Patīkams izņēmums. Lielākā daļa nolēmuši turpināt izglītības Latvijas Universitātē. Jāpriecājas par to, ka ar savu pedagoģisko darbību neesam atbaidījuši absolventus izvēlēties skolotāja profesiju. Ir arī šķumīgi, jo vairākus gadus uz priekšu mums nebūs tik daudz absolventu, kā tas bija šogad.

Iedzērsim par tādiem draugiem, par kuriem gribas raudāt.

Bija arī kāds īpaši intriģējošs notikums. Jaunizveidotās 10.klases skolēni vēlēja klases audzinātāju. Tā kā šāds pasākums notika pirmo reizi vismaz rajonā, bet iespējams pat republikā, tad par tā lietderību varēs spriest tikai vēlāk. Uzskata, ka tas tomēr ir vēl viens solis uz demokrātiju skolas dzīvē. Sarakstā bija 9 klases audzinātāju kandidāti. Izvēles iespējas samērā plašas. Balsosana notika aizklāti, tajā piedalījās 13 skolēni.

9 skolēni visas savas cerības saistīja ar bijušās 9^a.klases audzinātāju Ināru Sulci. Divas balsis saņēma Ausma Zeltkalna, bet pa vienai - Rita Ertmane un Jānis Bērziņš.

Jūnija sākumā notika iestājkāmeņu vidusskolas 10.klasē. Tos kārtoja 20 skolēni - 18 no Mazsalacas vidusskolas un 2 no Staiceles deviņgadīgās skolas.

Uzņemšana vidusskolā notika pēc iepriekš izstrādāta nolikuma, kurā galvenais kritērijs bija zināšanu līmenis uz iestājkāmeņu laiku. Maksimālais punktu skaits, ko varēja iegūt skolēns bija 20. Augstus rezultātus sasniegta tieši tie skolēni, kuri mācību gada laikā parādīja labākas zināšanas. Edīte Siliņa un Jānis Ozols spēja savākt 17,5 punktus, bet Ineta Gadžane un Sandris Oļļa - 17.

Pēc uzņemšanas komisijas lēmuma 10.klasē ieskaitījām 16 skolēnus.

Iestājkāmeņi pierādīja, ka izšķiroša nozīme ir sistemātiskam darbam mācību gada laikā, kā arī patstāvīgam zināšanu apguvē un nostiprināšanā. Ir pienācis laiks domāt par nākošo gadu, kad tiks ņemtas vērā arī svešvalodu zināšanas. Ja skolēns ir nolēmis iegūt vidējo izglītību, bet nav vēl pārliecināts par savām spējām kādā no iestājkāmeņiem, tad iespēju robežās vajadzētu izmantot privātskolotāja pakalpojumus.

Pēc uzņemšanas vidusskolā notika skolēnu, viņu vecāku un skolas administrācijas pārrunas. Patīkami, ka vairāki skolēni bija ieradusies kopā ar abiem vecākiem, kā arī vecāku ieinteresētība savu bērnu turpmākajos likteņos.

JĀNIS REINVALDS

Sešgadīgo bērnu sagatavošana skolai.

Ar dāliju krāšņumu pavisam nemanot klāt būs augusts. Vasarā nopirktais skolas portfelis vairākas reizes pārkārtots, zīmuli uzasināti, vārdu sakot - tiek gaidīta pirmā skolas diena. Kāda tā būs - ar asterēm, dālijām, satrauktām gaidām, jauniem draugiem?

Nelielajā pedagoga darba laikā ir radušās pārdomas. Jāatzīst - mācību programmas nav vieglas. Pirmā skolas gada pavasarī jāmāk lasīt vismaz 25 vārdi minūtē, matemātikā jāreķina otrā desmita apjomā. Varam par to diskutēt, bet pagaidām tādas nozmes ir. Ko darīt mums - vecākiem, skolotājiem, lai skola neklātu par biedēkli, bet mācību process par apgrūtinājumu? Kā bērnu sagatavot skolai un lielajai dzīvei? Beidzot esam sapratuši, ka cilvēku audzina nevis sabiedrība vai iekārta, bet gluži otrādi - ģimene. Kāds bērns ir izaudzināts ģimenē, kāda ir viņa attīstība, prasme kontaktēties, uzvesties, tādas ir sekmes skolā.

1) Lielāku uzmanību vajadzētu pievērst bērnu fiziskajai attīstībai. Fiziskās attīstības līmenis, tā svābība ir atslēga daudzu psihisku parādību izpratnei. Jo bērns ir fiziski labāk attīstīts, jo vieglāk ir mācīties.

2) Gribētos pievērst uzmanību valodas izkopšanai. Skolā ir nepieciešama prasme stāstīt, loģiski un skaidri izteikt savas domas. Ļausim bērniem atstāstīt tikko noskatītās multiplikācijas filmas saturu, pārrunāsim to, neaizmirstot uzdot jautājumus - kāpēc tu tā domā? Bērniem taču patīk diskutēt. Un beidzot - prasme runāt "ekspronto", t.i., negaidīti, bez iepriekšējas sagatavotības, norāda uz cilvēka smadzeņu darbību.

3) Katram bērnu vecākam vajadzētu būt prasmei raudzīties uz pasauli bērna acīm. Ja "Kraukļa krājums" mēs uzzinām, ka tīģerēns spēj lēkt 6 - 7 metrus, tad mums tas ātri aizmirsīsies, bet pavērsimies apkārt! Lūk, maza tīģerēna bez grūtībām var pārlēkt vidēja lieluma istabu. To, manuprāt, bērni atcerēsies daudz ilgāk. Eksperimenti liecina, ka vecāki ar bērniem diennaktī sarunājas 5 - 6 minūtes. To visu var saprast - ikdienas steiga, neskaitāmās sadzīves problēmas, taču vai 10 - 15 minūtes veltīt savam bērnam, veidojot dialogu, pārrunas, ir absolūti neiespējami? Tā ir katras ģimenes personīga lieta.

4) Bērniem ir zema sociālā brieduma pakāpe, t.i., kontaktēšanās, uzvedība, apkalpošanās. Ko darīt skolotājam, ja bērns vecāku klātbūtnē ar elkojiem "okupējis" skolotāja galdu, šd ābolu, un pašapmierināts klausās skolotāja un mātes sarunu? Acīmredzot daļai vecāku tas neliekas nekā satricošs.

5) Bērni lielā daudzumā informāciju saņem gatavā veidā. Ļausim bērniem analizēt un sintezēt, t.i., no zināmā noklūt pie nezināmā. Nobeigumā gribu teikt - ne jau noteiktās dienās un laikos sākas audzināšana, veidojas cilvēks. Tas notiek ar katru izdzīvotu mirkli, iesēpnot smaržu, dzirdēto vārdu. Nestrotēsīm bērnu ar dogmām, padarot tos par pelēkiem zvirbuļiem, ļausim viņiem izdzīvot, dzīves skaistāko laiku - bērību, taču darīsim to prasmīgi, redzīgi, mērķtiecīgi.

GUNTA RUTKA

Nekāunībai ir trīs veidi: nezināt neko slikti zināt to, ko zina visi, zināt ne to, ko vajag.

Labdien, Mazsalacā! Tā Valmieras rajona TDP 19. sasaukuma 3. sesiju Mazsalacā atklāja padomes priekšsēdētājs Andris Bērziņš. Izbraukuma sesija notika kultūras nama vēsajā zālē, pie ieslēgtiem projektoriem.

Deputāti vienojās par izskatāmo jautājumu skaitu un secību. Tie bija šādi:

- 1) par Mazsalacas sociālās sfēras attīstību, gatavojoties pārejai uz pašpārvaldi,
- 2) rajona Represēto kluba iesnieguma izskatīšana,
- 3) dažādi jautājumi.

Sesijas darba kārtība laika gaitā tika mainīta, koriģēta. Taču gada laikā, kopš dzīvoju Mazsalacā, tā man bija iespēja, kad es visvairāk uzzināju par pilsētu, mūsu problēmām. Protams, arī pārliecinājies par savām vajājām zināšanām ekonomikas jautājumos, centra un provinces sarežģītājos attiecībās.

Mazsalacas izpildu komitejas priekšsēdētājs Ojārs Bēķeris:

Otro reizi Mazsalacas vēsturē notiek šāda izbraukuma sesija. Vai ikviens mazsalacietis ir priecīgs, redzot rajona deputātus? 1975. g. tika izskatīts patstāvīgo komisiju darbs Mazsalacas padomē. Kādi bija solījumi Mazsalacai? Jau 1985. g. bija jāuzsāk kultūras nama būve, kanalizācijas tīkla būve. No 1945. g. līdz šodienai uzcelti tikai 3 objekti: gastronomijas veikals, vidusskola, sadzīves pakalpojumu māja.

Pilsētas sakoptība pašu spēkiem vien nav atrisinājama. Komunālās saimniecības pārvalde savus līgumus nepilda.

Kādu kompensāciju mazsalacieši var saņemt par darbu? Ja 8 stundas darbā, 4 stundas (tikai) darbs mājās, 3 stundas pārtikas apgāde, ēdiena pagatavošana, 1 stunda televizors, laikraksti, grāmatas, tad kompensācija ir 30 minūtes aktīvai atpūtai. Jautājums - kur? Ja esošajā kultūras namā, tad tas ir nacionalizēts un drīz jāatgriež saimniekiem.

Ko ir devušas pilsētai republikas un rajona filiāles, kas atrodas mūsu pilsētā, "Latvijas līni" filiāle 1. kvartālā pārskaitījusi 900,- rbļ. Pilsētas budžetā. Mums nav neviena arbitra, kas mūsu problēmas risina. Nevienam nezina, kā notiek līdzekļu sadale.

Pilsēta būtu jāveido kā kūrorta vieta, bet mēs pagaidām nevaram veidot servisu, jo mums nav naudas. Naudu iekasēt no tūkstotiem nevaram, jo mums nav ko dot pretī.

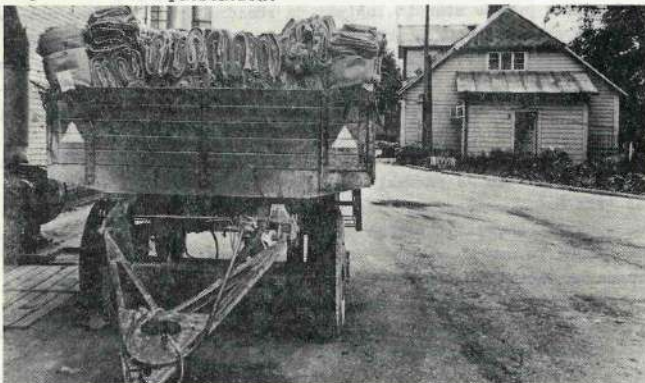
Apvienības "Latvijas līni" galvenais inženieris:

900,- rbļ. 1. kvartālā pilsētas budžetā ?? Stundas laikā lūdzu noskaidrot patiesību, jo Jelgavas galvenais uzņēmums pieņēmis lēmumu pārskaitīt 5 %, t. i., 1. pusgadā pārskaitīti 18 tūkstoši.

Jūs interesē, liekas, divi jautājumi:

- 1) mūsu filiāles juridiskais statuss,
- 2) katlu mājas rekonstrukcija.

Jautājumu risināja jau 1989. g., paši strādnieki atteicās. Mēs esam gatavi šo jautājumu risināt, esam gatavi sēsties pie sarunu galda. Uz šo brīdi Mazsalacas produkcija nav atmaksāta par 600 000 rbļ. Taču algas ir pārskaitītas regulāri. Jotī as ir izejvielu jautājuma Perspektīvu redzu patstāvībā.

Jautājumi. Kādēļ neatbrauca uzņēmuma vadītājs?
Vadītājs ir atvaļinājūnā.

Ko darīs galvenā pārvalde, ja sāks darboties pilsētas pašpārvaldes likums un mazsalacieši pieprasīs 4 miljonus rbļ. gadā par to, ka šāds uzņēmums atrodas pilsētas teritorijā?

Atzišos, konkrēti kaut ko teikt nevaru.

Galvenais inženieris uzstāšanās nobeigumā lūdza deputātus pārdomāt jautājumu par līni pārstrādes perspektīvu Valmieras rajonā, par cik Rūjienā ir iekārta, kas pārstrādā līnus, no kuriem vēlāk varētu iegūt līnu audumu.

Andris Bērziņš: Par Mazsalacas "Latvijas līni" filiāles perspektīvu

- bija runāts jau pirms sesijas. Kādi šeit varianti:
- 1) filiāli atdot Rīgas "Manufaktūrai" vai arī veidot kopuzņēmumu ar Franciju,
 - 2) sarunas ievadīja arī pārstāvji no apvienības "Dailrade".

Mo zāles. Esmu Rīgas "Manufaktūras" pārstāve - direktora vietniece ekonomikas jautājumos. Esmu ieradusies, lai šo jautājumu risinātu. Ja "jā", tad domājam, ja "nē", tad mēs meklējam sev citus partnerus.

Mūsu mērķis ir tikai viens - paplašināt tautas preču ražošanu. Mums ir pieņemami jebkuri noteikumi, kurus izvirza Mazsalaca. Mēs zinām, ka ļoti nepieciešams katlu māju remonta Ja mūsu perspektīva ir gara, mēs esam ar mieru atrast šos 500 000 tūkstošus rbļ., lai atrisinātu šo problēmu.

Tika nolemts izveidot deputātu grupu, kura līdz 1. septembrim rastu risinājumu šim jautājumam.

Deputāts H. Vītols. Šajā komisijā jābūt arī ekoloģiskās komisijas pārstāvim, par cik Mazsalaca atrodas iespējamā biosfēras rezervātā.

SPK "Spilzene" uzņēmuma ģenerāldirektors:

Mazsalacas filiālē strādā 1/3 uzņēmuma darbinieki, t. i., 137 darbinieki. Filiāle dod gadā peļņu 260 tūkstoš rbļ. Mēs esam pret atdošanu:

- 1) esam uzskāruši dzīvojamo māju fermeriem ražošanu,
- 2) ražojam pieprasītās dārza mājiņas.

Mēs paši tirgojam. Jums pašiem tas nebūtu ekonomiski izdevīgi. Pēdējā laikā esam ieguldījuši arī samērā lielus līdzekļus.

Jautājumi.

Cik liela ir garantija šim mājām salīdzinoši ar Līvānu mājām?

Tās ir no tīra koka. Tātad divas reizes lielāka.

Ko varat solīt Mazsalacai?

Esam iecerējuši individuālo māju ražošanu. Gadā varam finansēt 3 - 4 šādu māju uzstādīšanu pašai filiālei.

Kāpēc jūs perspektīvu domājat, ka būsiet vinnētāji?

Tā ir pārliecība, jo uz dārza mājiņām rinda ir uz 4 gadiem.

Ko esat domājuši par ratiem? Kam viņi ir domāti iejūgšanai: traktoram vai zirgiem? Skabargas var iedurt jebkurā vietā.

Ir izstrādāta jauna ratu konstrukcija.

Tika dots vārds Mazsalacas filiāles vadītājam. Tā kā viņš nebija sagatavojies, filiāles viedoklis visos šajos jautājumos izpalika.

Guntis Caune runāja par tirdzniecības problēmām.

Perspektīva šeit ir skaidra. Doma par tirdzniecības centra izveidi Mazsalacā ir guvusi apstiprinājumu arī Rīgā. Arī Strautiņa kungs, būdam šeit, pārliecinājās par tā nepieciešamību. Centra izveide cieši saistīta ar attīrīšanas iekārtu izbūvi.

M. Siņicins. Kāpēc, runājot par Mazsalacu, mēs nevaram runāt mierīgi?

Šeit ir viens apstāklis, šīs problēmas paši mēs vairs atrisināt nevaram. Protams, esam gulējuši uz auss, bet tas ir arī iepriekšējo gadu politikas rezultāts.

Kamēr būs tikai filiāles, šīs problēmas neies mazumā. Runājot ar strādniekiem, viņi atcerējās ar labu vārdu tikai tos laikus, kad fabrika bija patstāvīgs uzņēmums.

Bērnu dārzam, kultūras namam, slimnīcai būs vajadzīgi speciālisti. Kur viņi dzīvos? Vai mēs problēmas risināsim vai arī viņas radīsies no jauna?

J. Naglis. Neesam izstrādājuši savu perspektīvu. Ja pavērojam lēmumprojektu, tad pietrūkst:

- 1) par slimnīcas celtniecību,
- 2) vienošanās momenta par dzīvokļu celtniecību, ja gribam, lai bērnu dārzs funkcionētu.

Par tirdzniecību - virziens skaidrs.

J. Reinvalds. Jūs, cienījamie deputāti, neesiet velti ieradusies Mazsalacā. Varu apgalvot, ja šodien nolemtu izpildīsim par 50 - 60 %, tad mazsalacieši teiks lielu paldies.

Mūsu perspektīva ir tikai viena - elementāri jāsakarīta pilsēta. Gribu vērst deputātu uzmanību uz Valtenberģu muižu, kas ir republikas nozīmes arhitektūras piemineklis un kurai vajadzīgs kapitālais remonts. Vai RCP ir reāli spējīga 350 tūkst. rbļ. apjomā veikt kvalitatīvu remontu? Šeit mums jādomā kopīgi.

Mazsalacas izpildu komitejas priekšsēdētājs O. Bēķeris sniedza atbildi, ka "Latvijas līni" galvenā pārvalde Mazsalacas izpildu komitejai pirmajā pusgadā ieskaitījusi nevis 18 tūkst., bet gan 900,- rbļ.

Tika izskatīts rajona Represēto kluba iesniegums. Par šo jautājumu runāja deputāts Vītols.

Deputāts runāja par cilvēkiem, kuriem nepieciešams ne tikai materiālais gandarījums, bet arī morālais. Konkrēti bija runa par

- 1) apliecību iespiešanu un izdošanu,
- 2) bezmaksas transporta izmantošanu rajona ietvaros, izņemot takso metrus,
- 3) tiesības bez rindas iepirkties pārtikas veikalos normatīvajās robežās,
- 4) ārpuskārtas medicīnisko palīdzību rajona robežās.

MAZSALACA un pirms 50 gadiem MAZSALACIEŠI

Salacas krastmala un apstādījumi pilsētas teritorijā no vidusskolas parka līdz tekstilfabrikai tika rūpīgi kopti un bija mazsalaciešiem un iebraukušajiem atpūtniekiem iemīļota atpūtas vieta. Kopš šānu veica sabiedriskās organizācijas, bet zāli regulāri nopļāva un izmantoja mājdzīvnieku barošanai, un par šo darbu pilsētas valdei nebija nekādu izdevumu. Šodien, nocojot Salacas krastā, kas aizaudzis ar mazvērtīgiem krūmiem un nezālēm gandrīz cilvēka augumā, grūti iedomāties, ka te kādreiz bijuši kopti apstādījumi.

Pēc 1935. gada Latvijas tautas skaitīšanas datiem Mazsalacā dzīvoja 1492 iedzīvotāji: 631 vīrietis un 861 sieviete. Tie sadalījās pēc tautībām: latvieši 1464, vācieši 13, igauņi 5, lietuvieši 1, baltkrievi 1, pārējo tautību 8. Mazsalaca bija vislatviskākā pilsēta.

1939. gadā no Mazsalacas repatriējās 2 vācu ģimenes, bet uz patstāvīgu dzīvi palika daži poļu laukstrādnieki, kas pēc Polijas okupācijas vairs nevarēja atgriezties savā dzimtenē. Lielākais rūpniecības uzņēmums bija "P. Raška mantinieku linu un vilnas vērpuve - austuve, krāsotava" (tā tolaik oficiāli sauca tagadējo "Latvijas lini" filiāli), kuras pirmsākumi meklējami jau 1864. gadā. 1940. gadā šajā uzņēmumā, strādājot 3 maiņās, nodarbināja 260 strādnieku. Uzņēmumam visā Latvijas teritorijā bija 55 pieņemšanas punkti, ieskaitot tādās vietās kā Balvi, Rēzekne, Varakļāni, Nereta, Baldus u.c., kuros no iedzīvotājiem pieņēma linus, pakulas un vilnu pārstrādāšanai dzijas un audumos, kā arī mājās austu vadmalu, krāsošanai un presēšanai. Uzņēmumam bija tā laika tehnikas līmenim atbilstoša iekārta un labi saskopta teritorija ar skaistiem apstādījumiem. Tomēr fabrika iekļūnāja Salacā savus noteikdēņus un uzsāka upes piesārņošanu. Vēl no lielākajiem rūpniecības uzņēmumiem jāpiemin Mazsalacas pienotava un V. Veides mehāniskā darbnīca. Pārējās amatnieku darbnīcas, kas bija lielā skaitā, strādāja tikai pats īpašnieks vai arī kopā ar 1-3 palīgiem. Tā 1940. gadā Mazsalacā bija 4 mehāniskās darbnīcas, koku zāģētava, 7 kokapstrādes darbnīcas ar dažādu specializāciju, 2 audumu krāsotavas, 3 dārzniecības, 6 frīžētavas, 2 fotodarbnīcas un vēl pietiekamā skaitā drēbnieku, kurpnieku, mūrnieku un citu sīku uzņēmēju, kas raka akas, veica dažādus celtniecības pasūtījumus, pārvadāja kravas ar zirgu pajūgiem un 3 kravas automašīnām. Pietiekami liels amatnieku skaits nodrošināja ātru pasūtījumu izpildi mazsalaciešiem un visu apkārtnējo pagastu iedzīvotājiem.

Mazsalaca bija arī tirdzniecības centrs, kas apgādāja ne tikai plašas apkārtnes iedzīvotājus, bet arī lauku veikalus, kuri iepirka preces pie "lieltingotāja" A. Sternmaņa. Viņa veikals un arī dzīvoklis atradās ēkā, kas tagad ir gatavo preču veikals un Mazsalacas patērētāju biedrības kantoris. Mazsalacā bija 3 maiņnīcas ar attiecīgām tirgotavām un katrā no tām ar savu gaudi un īpatnībām. Maiņnieks E. Muciņš cepa līdz 5 kg smagus, ļoti garšīgas rupjmaizes klaiņus un Latvijā vislabākos ūdenskļiņģerus - kā to atzinis pats Valsts Prezidents K. Ulmanis, kad 1939. gada Mazsalacas apmeklējuma laikā viņš iepirkās E. Muciņa maiņnīcā.

O. Brants un J. Vidovskis savkārt bija baltmaizes un kūku meistari. Gaļu un desas varēja iegādāties 4 gaļas izstrādājumu veikalos un arī tiem katram bija savas īpatnības un sava smarža, savas firmas desas. Tagad tik neaizsniedzama delikatese ir tolaik tik parastās R. Rezgaļa vai K. Paegļa gatavotās mednieku desīņas un kur tad vēl Paegļa diēnais augs, kam nezin vai kāds cits visā Latvijā varēja līdzināties. Bija vēl 3 vīntingotavas, 2 audumu veikali, 4 apavu vei-

kali, 3 grāmatu veikali, rokdarbu veikals un 10 dažādu preču veikali veidoti pēc seno lauku veikalu parauga. Tajos bija viss, kas vajadzīgs lauku saimniecībā un sadzīvē: darba rīki, zirglietas, būv- apkalumi un naglas, trauki, galantērijas priekšmeti, cukurs, sāls, konfektes, tabakas izstrādājumi, garšvielas, siļķes, milti, putraini, vēl daudz kas cits. Vēl bija 2 nelieli pārtikas veikaliņi, kas pārdeva uz vietas iepirktus produktus: pienu, sviestu, biezpienu, arī saknes un augļus. Viņu apgrozība nebija liela, jo laucinieki šos produktus nepirka un arī mazsalacieši tos lētāk varēja dabūt nedēļas tirgū, kas notika trešdienas un sestdienas rītos. Visi veikali bija izvietoti Baznīcas un Rīgas ielās, daži arī Pērnavas ielas sākumā. Tā laika mazsalacieši nepazīna rindas un drūzšanās veikalos. Uz veikalu gāja tad, kad bija pēc kā vajadzība un zināja, ka vajadzīgo preci tas arī dabūs. Nekā lieka nepirka.

Dārzos izaudzēja kartupeļus un dārzeņus, turēja vistas, daudz arī govīs un cūkās.

Lai gan pārtikas produktu netrūka, vidusmēra mazsalacieša ikdienas ēdienu karte bija ļoti pieticīga: rupjmaize, biezpiens, sviests plānā kārtiņā (ziest to biežākā kārtā bija bezkaunība), piens, paniņas, biezputra un plānputra, zupas ar kartupeļiem, grūbām, zirpiem, pupām un sālītu cūkās gaļu, kani, skābums un, protams, vārīti vai ar visu mizu krāsni cepti kartupeļi. Daudzās ģimenes baltmaizi un desa nerotāja ikdienas galdu. Centās dzīvot taupīgi, kaut ko iekrāt, uzcelt mājiņu, ierīkot savu amatnieku darbnīcu vai veikaliņu. Tādās delikateses kā lašas, zūšus, nēģus, dienvīdu augļus Mazsalacas veikalnieki atveda un pārdeva tikai svētku laikā, jo ikdienā pēc tiem nebija pieprasījuma. Ļoti maz patērēja arī konservus.

JĻDIS DRISMANIS

(Nobeigums sekos.)

(Turpin. no 4.lpp.)

Jautājums. Vai apliecības saņems arī tie, kuri tika izsūtīti un atgriezās, bet arī pie viena nosacījuma, ja viņi paši to vēlēties.

Debates bija ļoti dažādas. Tikai dažas domas.

1. Būtu laiks pieturēties pie principa - jāatsakās no privilēģijām. Jāpalīdz tiem, kurš dzīvo zem nabadzības robežas.

2. Ja mēs atstājam vieni, tad jādod arī otriem.

Šī jautājuma galīgo izlemšanu deputāti nolēma pagaidām atlikt, jo šo jautājumu ir nodomājusi izskatīt arī republikas AP.

Nobeigumā tika dots vārds deputātam Jānim Diņēvičam.

Situācija ir izmainījusies. Opozīcija noplok. Arī mēs apzināti izvairāmies no asām problēmām. Reālā situācija pagaidām ir tāda, ka likumdošana stāv pati par sevi, reālā politika pati par sevi. Atcerieties filmu "Teātris". "Jo lielāks mākslinieks, jo lielāka pauze". Tātad - kurš izturēs šo pauzi.

Jautājumi. Kā Latvijas Republika domā pildīt likumus?

Valdība ir apņēmies nākt ar savu koncepciju. Cik zinu, tad Godmaņa kungs nav atvaļinājumā atlaidis nevienam ministru, kamēr nebūs skaidrs galvenais virzīms.

Kad tiks pieņemts pilsonības likums?

Latvija bez pilsonības ir paralizēta savā darbībā. 1. sesijā likums pieņemts netiks.

